

ABONNEMENT:

Pour un an 350 Piastres
Edition spécial. 500 ptrs.

ADRESSE:

«İctihad» Constantinople

Téléph. St. 865

XXIV ème ANNÉE

15 Mai 1929 No. 273

İCTİHAD

TÜRKÇE VE FRANSIZCA

İLMÎ, EDEBÎ, İKTİSADÎ, SANA'Î,

SIHHÎ MECMU'A

Aboneman: Seneliği [24
nüşa] Türkiye için 2 bu-
çuk, haric için 3 buçuk,
Âlâ kâğıdı 5 liradır.

İdarehanesi:

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi te'sisi:

1904 — Genève

Yirmi dördüncü sene

No. 273—15 Mayıs 1929

çerşe, başkası için bir lütfu subhanî olmak lâzım gelir. İnsaniyyetin, kahri-manları, dahileri, ve bütün başkalarının önünde yürüyenler üzerine istinad ettiği gibi ölülerini üzerine istinad etmek hakkına malik görünür. Eger layemutlar varsa bize el uzatmalı, bize yardım etmeli, bizi himaye etmelidirler niçin bizden gizleniyorlar? Homère orduları gibi, yanında harb etmeye amâde bir ilahlar kavmini kendisile beraber his etmek insaniyet için ne kuvvet olmazdı? Ve bu ilahlar insaniyyetin 'mazarın takdis etmiş olduğu, öz evladları olurdu; bunların mikdârı da'ima artmakta bulunurdu, zira velud arz hayat husule getirmekden fariğ olmaz ve hayat layemutlaştırdı. Bu vechile Tabi'at kendi mededresini [Providenceini] kendi yarattı. Bu Kavrayış [conception] belki en ibtida'idir ve aynı zamanda zekâyî beşerin şimdiye kadar daha cazibini bulmamış olduğu bir derecede cazib kavrayışıdır. Bizce, bu kavrayış layemutluk kavrayışından ayrılamaz. Eger ölüm öldürmezse, tahlis eder; ölüm ruhları la keydlige yahud acze atmaz; bina'en aleyh kadim i'tikada göre her taraf ayayılmış fi'al, kadir, mededres «esprit» ler, ruhlar bulunmak lâzım gelir. Küdemanın yahut vahşîlerin miythologie» leri, köylülerimizin farz ve tahminleri dogru olmak lâzım gelirdi. Bununla beraber bugün bunu kim kabul etmeye yahut buna muhtemel nazarile bakmaya kim cesaret eder? İlmi Tabi'atın tek bir hadisesi arkasında hiç bir zaman eyi veya kötü bir niyyet mevcudiyetini müşahede etmemişdir; 'İlm [Esbrits] le'in, ruhların, binaen' aleyh layemut hayatın inkarına meyyaldir. İlme inanmak ölüme inanmak görünüyör.

«SOLMAYAN GÜZELLİKLER» den

Mihmani yek dü ruze'i in bezmi gurbetini
Gafil mesev ki suhbetima bes ğanimetest

Bu gurbet bezmininin bir iki günlük müsafiriyiz, gafil olma ki bizim söhbetimiz hayli ganimetdir. MİRZA RUSTEM

DÜŞEN BİR KADINA

Ma'sum iken nasılsa sukut ettin fakr ile;
İffetsiz demek sanı büyük bir bühtan gibi,
Hiss edemem karşında küçük bir nefret bile
Görünsen de her zaman gözüme şeytan gibi.

Ey bir lokma ekmeğe ırzını satan kadın!
Mühakkarsın herkesce kahbedir şimdi adın,
Mülewes kucaklarda çok bunaldın ağladın,
Muzir olmak hakkındır bu gün bir yılan gibi.

Bir eser de kalmamış ewelki gururundan
İsteyince, gel deyor seni her güzel bulan
Tevahhuşun yok artık, fakat sende bir zaman
Erkeklerden kaçardın ürkek bir ceylân gibi

Yüreğinde acılar, gözlerinde kanlı yaş,
Zilletlerle ararsın bir günlük bir arkadaş,
Munkad olda gayzına merhametten uzaklaş,
Saldır kimi görürsen yaralı kaplan gibi.

Evde hasta çocuğun sut bekler ağlayarak,
Onu yaşatmak için gezersin sukak sukak,
Sev nirsın bulursan eğer yeni bir kucak
Fakat hâlâ ismetin ruhunda nihan gibi.

Her tavrın, her bakışın sefaletten bir nişan
Tükenmez elemelerin gülmenden bile ayan
O pür lerze, o solğun dudakları boyayan
Ciğerlerinden gelmiş bir kaç katra kan gibi.

Tokadi zade: ŞEKİP

AMELİ RUHİYYAT

Cihanı çok istikşaf etmiş ve laboratoire ların sessizliği, sükut ve sükunu içinde yeni hakikatlar dahi taharri etmiş olan bir filisofun nazarları belki bazı mertebe alaka, bazı mer-tebe cazibe arz edecektir.

Aldatıcı ihtiraslardan ve 'akim ithamlar-dan münezzeh olan bu nazarlar, bu görüşler hali karartan ve istikbali pek meşkük kılan sislerin açılmasına yardım edecektir.

Ş Vaktile devlet adamları pek sabit tea-müller, an'analar üzerine istinad ederek idarei hükûmet ederlerdi. Bugün enamin mütelevvin ve mütebeddil kana'atlarını takip etmeye mecbur olduklarından devlet adam-ları, enam tarafından kabili kabul icthadlar

dan gayrı ictihadlar telkin etmemek ve kabili kabul olmayan ictihadları ta'dil etmeye gayret etmek mecburiyetindedirler.

§ Bir memleket, hükûmetini değiştirebilir, fakat siyasi an'aneları hemen hemen hiç değişmez.

(Konvansiyon - Convention) hükûmeti bir çok noktalarda (on dördüncü Lûi) nin siyasetini ta'kip etti. (Bolşevik) ler dahi, şarkda çarların siyasetini kemali ihtimam ile ta'kip ediyorlar.

§ İnsanların harekât ve sekénatına hakim ve saik olması lâzım gelen te'sirâtı akliyye çok kulak asmaksızın insanları harekete getirecek hissiyatı fark ve temyiz etmeyi zimamdarlar bilmelidirler.

§ Şekli hükûmet ne olursa olsun, daima bir «Oligarchie» ye [yani müteneffiz bir kaç zatın «fe'al mayürîd»liğine] münce olur. Bu oligarchie hükûmdarlı idarelerden daha paydar demokrat şî'ar idarelerde daha na paydardır, daha seriüzzevaldır.

§ Zimamdarlar, ne istediklerini ve neye muktedir olduklarını bilmelidirler; fakat hasımlarının da ne istediklerini ve neye muktedir olduklarını bilmeye mecburdurlar.

§ Aczin tecelli edeceği hududa aslâ yaklaşmamak için insan iktidarının sinorlarını iyi bilmelidir.

§ Vak'alar ekseriya devlet adamlarının eseri olarak tahaddüs eder; fakat vak'aların inkişafı önünde âciz kalırlar. Alamanya alabildiğine tahtelbahir muharébeye karar verebilirdi veya vermeyebilirdi; fakat bu harb bir kerre başladıktan sonra Amerikanın mudahalesini ister istemez da'vet ediyordu. İngl'iz baş vekili, Polonyalıları payıtahtlarını muhasara eden bolşevik ordusile sulh etmeyi tavsiye ederek, sözü mesmu' olduğu takdirde, Avrupanın bolşevikler tarafından istilasını hazırlıyordu.

§ Dinleri, ırkları, lisanları muhtelif kavmlerden mürekkeb memleketlerde kanlı mücadelâtı dahiliyye ancak müstebid bir idare'mani' olabilir.

§ Hiç bir zaman, balkan akvamı, Türk hakimiyetinden çıkdıktan sonra olduğu kadar yekdiğerlerini doğramamışlardır.

Beş yüz sene bunların arasında sulh ve müsalemetsi muhafaza etmeye ancak Türk hakimiyeti mutlakrsı muvaffak olmuşdu.

§ Bir tehlikenin önünde ruc'at etmenin neticei k'at'iyesi bu tehlikeyi büyültmekdir.

§ Polotikada doğmakda olan bir kuvvei muhalifeye mukavemet etmemek, kendi kendisini bu kuvvetin na kabili mukavemet olduğunu görmeye mahkûm etmektir. Her kernin «Jironden - Girondin» leri [*] bunun tecrübesini yapmışlardır. Bu ebedî kanun, bidayetde salhp'erver olan Rusya inki-lâbını kanlı bir diktatörlüğe batmaya sevk etti.

§ Peygamber [A pôtre] ler, ancak peygamberlerle muaraza ettiğinden pişüvalara ancak pişüvalarla mukpvemet ederek, galebe edilir.

§ Bi nazır, mevki' iktidar haricinde aynı adam olamaz. Mevki' iktidarda bizzarure menafii' umumiye ile meşgul olur. Mevki' iktidar haricinde yalnız menafi' şahsiyesini his ve idrak eder. Bu menafii'n en esası ise tekrar mevki' iktidara çıkmaktır.

§ Muhtelif fırkalara mensub rical siyasiye arasında dostluk mümkündür. Aynı fırkanın adamları arasında ise hâsed, umumiyetle, dostluk tekevvününe müsaid olmayacak derecede fazla şiddetlidir.

§ Eğer diplomasi mesleki, muhtelif kavmlerin siciyeleriyle, ahvale göre, muhtemel aksülamelleri ve seyretleri üzerine muessirane icrayı teessir vasetaları hakkında malûmatdarlığı isbat edecek bir imtihan istilzam etseydi, şüphesiz, avrupada, bu imtihanı muvaffakiyetle geçecek on kişi bulunmazdı

Dr Gustave Le Bon

[*] Fransa inki-lâbı esnasında, Konvansiyon [Convention] hükûmeti zamanında başlıca (Girond)Meb'usları tarafından teşkil edilmiş fırka ve mensuplarına verilen isimdir. (Montagnard) ların hasmı idiler, bunlarla olan mubarezelerinde mağlup ve hemen cümlesi (Eşaf) üzerinde [dar ağacında] helâk oldular.